

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
 Editură Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

62 de ani de la moartea Episcopului ortodox al Oradei - Nicolae Popoviciu

Dr. Cristina PUȘCAS

Nicolae Popoviciu s-a născut la 29 ianuarie 1903, în Biertan, jud. Sibiu, într-o familie de țărani frunțași. Tatăl, Ioan, avea urmate două clase de liceu, bun gospodar, și a frecventat biserica, duminică de duminică, fiind cântăreț în strană, din tinerețe, până la moarte. A fost, după Marea Unire, primul primar al comunei. Mama sa, Ana Racotă, a făcut parte din familia marelui cărturar Gheorghe Lazăr. Era o femeie harnică și cu frică de Dumnezeu. A născut nouă copii, din care aurămas în viață Nicolae, Elisabeta, Veronica și Maria. Toate trei surorile au fost căsătorite cu preoți.

Nicolae Popoviciu a urmat cursurile primare în satul natal, apoi Școala Evanghelică luterană, însușindu-și limbile germană și maghiară. Și-a susținut examenul de maturitate în anul 1923 la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov. „Era modest, bun, blând și cu frică de Dumnezeu”, menționează profesorul Teodor Neș.

A absolvit Academia Teologică „Andreiană” din Sibiu, respectiv cursurile postuniversitare la Facultatea de Teologie din Atena, Facultatea de Filosofie din Munchen, din Tübingen, Leipzig și Breslau, Facultatea de Teologie la Cernăuți, unde și-a susținut doctoratul în anul 1933. „Era un tânăr foarte serios, ducea o viață cumpănită”, precizează preotul și profesorul Dumitru Stăniloie. Încă din timpul anilor de studenție a fost remarcat de Mitropolitul Nicolae Bălan care, la 1 septembrie 1929, l-a hirotonit ca diacon necăsătorit, ulterior a ajuns preot și arhimandrit. Din 20 septembrie 1932, până în 1936, a fost profesor de Dogmatică și Apologetică la Academia Teologică „Andreiană” din Sibiu. A mai predat Omiletica și Limba greacă. „Era calculat în mers, măsurat în vorbă, era de o evlavie rară”, scrie preotul Nicolae Neaga.

În ziua de 28 aprilie 1936, Nicolae Popoviciu a fost ales Episcopul Ortodox al Oradei, fiind cel mai tânăr dintre ierarhi urcat în scaunul episcopal la „vârsta mesianică” de 33 de ani. Până la expulzarea din 1940, sub oblăduirea sa s-au construit și sfințit 40 de biserici și 20 case parohiale; s-a finalizat Capela Hașăș din Cimitirul Municipal, Internatul de fete din Beiuș, orfelinatul pentru copiii orfani de război etc. A demarat procedurile pentru ridicarea unei noi catedrale, Biserica cu Soare, prin analogie cu Biserica cu Lună, însă venirea războiului a oprit aceste demersuri. A susținut o amplă campanie de diminuare a concubinajului, al cărei rezultat a fost cununia a 12.000 de concubini.

La scurt timp după cedarea Ardealului, pe 4 octombrie 1940, a fost arestat, împreună cu 300 de intelectuali români orădeni, și închis în Penitenciarul din Oradea. Înainte de a fi transportați la gară, românii au fost scoși în curtea închisorii, fiind simulată o execuție în masă. În aceeași seară, cu toții au fost expulzați cu un vagon de marfă, dincolo de graniță. Urmează până în 1944 perioada exilului de la Beiuș, timp în care, în repetate rânduri, s-a aflat pe front de Est alături de ostașii români.

Odată cu instaurarea regimului comunist, înaltul prelat a fost supus unei permanente presiuni, mai ales că pericolul comunist a fost semnalat încă din anul 1936. „Nu s-a pomenit pe lume o mai gravă rătăcire și mai mare erezie decât aceasta, comunismul, care ca o fiară sălbatică pândește să se arunce asupra tuturor popoarelor. Ea întunecă mințile și pune stăpânire pe partea animalică din om este limpede că învățătura aceasta pregătește omului cea mai neagră robie”, se menționează în Pastorală din 1936 a mitropolitului Nicolae, Andrei al Aradului, Vasile al Caransebeșului, Nicolae al Oradei și Nicolae al Vadului, Feleacului și Clujului.

În Pastorală de Paște, din 1946, Nicolae Popoviciu spunea: „Vânturile care bat nu împrăștie niciodată grâul cel greu și curat, ci pleava cea ușoară și goală, nu scot din rădăcină stejarii cei puternici, ci doar arborii găunoși și scorburoși”. Nicolae Popoviciu a protestat vehement, la 17 aprilie 1948, în fața Ministrului Cultelor, împotriva scoaterii religiei din școli: „Nu vom accepta niciodată să-l scoateți pe Dumnezeu din sufletul tinerei generații”, înaltul prelat orădean cerând „înlăturarea oricăror presiuni morale și a oricăror impedimente artificiale

cum sunt muncile voluntare, conferințele, cinematografele, programele artistice și sportive, cu participarea obligatorie fixată în timpul orelor de slujbă”.

Totodată a adresat două memorii, unul Patriarhului, celălalt ministrului Cultelor în favoarea eliberării preoților arestați. „În cazul când nu sunt probe de vinovăție asupra preoților ei să fie eliberați, deoarece ne rămân bisericile fără preoți. ... Arestările de preoți să se facă numai în cazul când împotriva preotului sunt dovezi de vinovăție absolut serioase”, scrie Nicolae Popoviciu. I se propune să plece în exil, la Paris, urmând să fie numit patriarh. A refuzat această ofertă, „Preasfinția Sa a mulțumit pentru încredere și propunere, dar a refuzat să plece, netentându-l nici promisiune că la întoarcerea în țară va fi făcut Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (era atunci un curent puternic că în curând vin americanii să ne elibereze de comunism!!...), și declarând că el nu își părăsește țara, că va lupta mai departe, cu orice preț, împotriva măsurilor antireligioase și antiromânești ale noului regim din țara noastră”, mărturisește profesorul și diaconul Teodor Savu, care și el a fost prigonit de regimul comunist.

În consecință, Înalțul Sinod, în urma ultimatumului conducerii comuniste: „Capul lui Nicolae Popoviciu sau ruperea relațiilor Statului cu Biserica”, a acceptat să-l pensioneze pe ierarh la vârsta de 47 de ani, fiindu-i stabilit domiciliul obligatoriu la Mănăstirea Cheia, începând cu 29 octombrie 1950.

Timp de zece ani, până la moartea sa timpurie, survenită la 20 octombrie 1960, fostul episcop Nicolae Popoviciu a fost în permanență supravegheat, inclusiv, prin intermediul călugărilor.

A fost înmormântat în satul natal, ulterior rămășițele sale trupești au fost mutate, în 1992, în Biserica cu Lună din Oradea.

Prin grija părintelui Nicolae Bordașiu, în anul 2016, din casa de la Biertan, a fost adus la secția Muzeul Orașului Oradea, mobilierul din dormitorul fostului episcop, în vederea expunerii acestuia pentru a-i cinstit, astfel, memoria.